

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
ABSTRACT	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	5
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.4 ขอบเขตการศึกษา	5
1.5 นิยามศัพท์	6
1.6 การเสนอผลการศึกษา	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 บริบทสถานภาพความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา	9
2.2 แนวคิดและทฤษฎี	19
2.2.1 แนวคิดการออกแบบนิทรรศการ	19
2.2.2 แนวคิดการจัดกลุ่มห้องแสดงนิทรรศการ	21
2.2.3 แนวคิดปัจจัยการออกแบบป้ายข้อมูล	23
2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
2.4 กรอบแนวคิดการศึกษา	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
3.1 รูปแบบการวิจัย	35
3.2 การศึกษาภาคเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม และแนวคิดทฤษฎี	35

3.3	การศึกษาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่กับการจัดแสดงนิทรรศการถาวร	36
3.4	การศึกษาเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่	37
3.5	เสนอแนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวรพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่	41
บทที่ 4	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่กับการจัดแสดงนิทรรศการถาวร	42
4.1	บริบทพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่กับการบริหารจัดการ	43
4.1.1	ประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่	43
4.1.2	ทิศทางและนโยบายของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่	44
4.1.3	ประเภทของพิพิธภัณฑ์	46
4.1.4	ที่ตั้ง และอาคารการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์	46
4.1.5	การบริหารจัดการและบุคลากร	54
4.1.6	การบริการของพิพิธภัณฑ์	55
4.1.7	จำนวนผู้เข้าชม	57
4.2	การศึกษาการจัดแสดงนิทรรศการถาวรพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่	57
4.2.1	หัวข้อเรื่องการจัดแสดงนิทรรศการถาวร (Exhibition Title)	57
4.2.2	วัตถุประสงค์และขอบเขตการจัดแสดงนิทรรศการถาวร	58
4.2.3	เรื่องและบทนิทรรศการถาวร (Manuscript and Editing)	58
4.2.4	แผนผังการจัดแสดงนิทรรศการถาวร	59
4.2.5	การออกแบบและจัดแสดงนิทรรศการถาวร	61
4.2.6	วิเคราะห์การจัดแสดงนิทรรศการถาวร	65
4.3	วิเคราะห์ความสำเร็จและสภาพปัญหาของการจัดแสดงนิทรรศการถาวรของ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่	66
บทที่ 5	แนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่	69
5.1	การศึกษาเพื่อหาแนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่	70
5.1.1	สภาพปัญหาของการจัดแสดงนิทรรศการถาวร	

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่	70
5.1.2 การศึกษาและเก็บข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่	72
5.1.3 การศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่	73
5.2 แนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร	
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่	75
5.2.1 การวางหัวข้อเรื่องการจัดแสดง (Exhibition Title) นิทรรศการถาวร	75
5.2.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตการจัดแสดง	77
5.2.3 แผนผังการจัดแสดงนิทรรศการถาวร	80
5.2.4 แนวทางของเรื่องและบทนิทรรศการ (Manuscript and Editing)	81
5.2.5 การวิเคราะห์กิจกรรม, พฤติกรรม ของผู้เข้าชมนิทรรศการถาวร	84
5.2.6 การออกแบบการจัดแสดงนิทรรศการถาวร	86
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม	126
ประวัติผู้เขียน	129

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงสถิติผู้เข้าชมนิทรรศการถาวรพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่
ช่วงปีงบประมาณล่าสุด

57

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงการขมิทธรรศการ โดยไม่ต้องย้อนกลับทางเดิม	21
ภาพที่ 2.2 แสดงการขมิทธรรศการที่มีทางเดินยาว และมีทางแยกเข้าสู่ส่วนแสดง	22
ภาพที่ 2.3 แสดงทางเข้าชมการจัดแสดง โดยมี โถงตรงกลางเป็นส่วนแยก	22
ภาพที่ 2.4 แสดงทางเข้าชมการจัดแสดง โดยมี โถงตรงกลางเป็นส่วนแยก	23
ภาพที่ 2.5 แสดงการหมุนศีรษะ (Rotation)	23
ภาพที่ 2.6 แสดงการเอียงศีรษะไปด้านซ้ายหรือขวา (Lateral Bending)	24
ภาพที่ 2.7 แสดงการขยับคอตามแนวตั้ง (Hyperextension and Flexion)	24
ภาพที่ 2.8 การเคลื่อนศีรษะไปตามแนวตั้ง (Head Movement in Vertical Plane)	25
ภาพที่ 2.9 การหมุนศีรษะไปตามแนวนอน (Head Movement in Horizontal Plane)	25
ภาพที่ 2.10 การมองทางแนวนอน (Vision Field in Horizontal Plane)	26
ภาพที่ 2.11 การมองขณะยืน (The Standing Male Viewer)	26
ภาพที่ 2.12 การมองขณะนั่ง (The Seated Male Viewer)	27
ภาพที่ 2.13 แสดงหลักสรีระการมองสำหรับพื้นที่ภายในอาคาร	27
ภาพที่ 2.14 แสดงขนาดของป้ายเป็นสัดส่วนที่สัมพันธ์กับระยะทาง	28
ภาพที่ 2.15 แสดงมุมมองจากตาถึงป้าย	28
ภาพที่ 4.1 แสดง แผนที่จังหวัดเชียงใหม่ ที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่	47
ภาพที่ 4.2 แสดง แผนที่ตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่	47
ภาพที่ 4.3 แสดงทางทิศตะวันตก ใกล้ตัวอาคารของกรมศิลปากร	48
ภาพที่ 4.4 แสดงทางทิศเหนือติดสวนสวนป่า และบ้านพักข้าราชการ	48
ภาพที่ 4.5 แสดงทางทิศใต้ติด ถ.ลำปาง เชียงใหม่ตรงข้ามร้านขายของและอาคารโบราณคดี	48
ภาพที่ 4.6 แสดงทางทิศตะวันออกติดสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่	48
ภาพที่ 4.7 แสดงแผนผังอาคารชั้นที่ 1	50
ภาพที่ 4.8 แสดงแผนผังอาคารชั้นที่ 2	50
ภาพที่ 4.9 แสดงส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่	51
ภาพที่ 4.10 แสดงลักษณะเพดานภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่	51

ภาพที่ 4.11 แสดงการให้แสงจากช่องแสงของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่	51
ภาพที่ 4.12 แสดงอาคารด้านหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่	52
ภาพที่ 4.13 แสดงอาคารทางด้านข้างของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่	52
ภาพที่ 4.14 แสดงอาคารด้านหลังของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่	52
ภาพที่ 4.15 แผนผังการจัดแสดงและทางสัญจรนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่ ชั้นที่ 1	60
ภาพที่ 4.16 แผนผังการจัดแสดงและทางสัญจรนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่ ชั้นที่ 2	60
ภาพที่ 4.17 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับภูมิหลังล้านนา	62
ภาพที่ 4.18 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องราวของทริภุญไชย	62
ภาพที่ 4.19 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับ อาณาจักรเชียงใหม่ได้ร่วมเงาสยาม	63
ภาพที่ 4.20 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ	63
ภาพที่ 4.21 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและพัฒนาทางสังคม	64
ภาพที่ 4.22 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับ ศิลปกรรมล้านนาและศิลปะไทย	65
ภาพที่ 5.1 แสดงแผนผังอาคารจัดแสดงนิทรรศการถาวรชั้นที่ 1	78
ภาพที่ 5.2 แสดงแผนผังอาคารจัดแสดงนิทรรศการถาวรชั้นที่ 2	78
ภาพที่ 5.3 ภาพแสดงพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่ชั้น 1	79
ภาพที่ 5.4 ภาพแสดงพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่ ชั้น 2	79
ภาพที่ 5.5 แสดงผังความสัมพันธ์ของพื้นที่การจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่	80
ภาพที่ 5.6 แสดงผังการจัดแสดงนิทรรศการถาวร ชั้น 2	80
ภาพที่ 5.7 แสดงผังการจัดแสดงนิทรรศการถาวร ชั้น 2	81
ภาพที่ 5.8 แสดงภาพประกอบเนื้อหาการบรรยายนำเรื่องก่อนเข้าไปชมนิทรรศการ	81
ภาพที่ 5.9 แสดงภาพประกอบเนื้อหา นิทรรศการภูมิหลังล้านนา	82
ภาพที่ 5.10 แสดงภาพประกอบเนื้อหาเรื่องราวของอาณาจักรล้านนา	82
ภาพที่ 5.11 แสดงภาพประกอบเนื้อหา นครเชียงใหม่ในสมัยสยามประเทศ	82
ภาพที่ 5.12 แสดงภาพประกอบเนื้อหา นครเชียงใหม่ในสมัยสยามประเทศ	83
ภาพที่ 5.13 แสดงภาพประกอบเนื้อหา ค้าขายเศรษฐกิจ	83
ภาพที่ 5.14 แสดงภาพประกอบเนื้อหา การดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม	84

ภาพที่ 5.15 แสดงภาพประกอบเนื้อหาวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	84
ภาพที่ 5.16 แสดงพฤติกรรมผู้เข้าชมทั่วไป	85
ภาพที่ 5.17 แสดงพฤติกรรมผู้เข้าชมที่มาเป็นหมู่คณะ	85
ภาพที่ 5.18 แสดงพฤติกรรมผู้เข้ามาศึกษาภายใน โครงการ	86
ภาพที่ 5.19 แสดงภาพประกอบแนวคิดการออกแบบห้องบรรยายนำเรื่องก่อนเข้าไปชมนิทรรศการ	87
ภาพที่ 5.20 แสดงผังส่วนต้อนรับ โถงทางเข้า	87
ภาพที่ 5.21 แสดงรูปด้านส่วนต้อนรับ โถงทางเข้า	88
ภาพที่ 5.22 แสดงทัศนียภาพส่วนต้อนรับ โถงทางเข้า	88
ภาพที่ 5.23 แสดงทัศนียภาพส่วนทางเข้า	89
ภาพที่ 5.24 แสดงรูปด้านส่วนทางเข้าห้องบรรยายก่อนชมนิทรรศการ	89
ภาพที่ 5.25 แสดงทัศนียภาพส่วนทางเข้าห้องบรรยายก่อนเข้าชมนิทรรศการ	90
ภาพที่ 5.26 แสดงผังส่วนห้องบรรยายก่อนเข้าชมนิทรรศการ	90
ภาพที่ 5.27 แสดงรูปด้านส่วนห้องบรรยายก่อนเข้าชมนิทรรศการ	91
ภาพที่ 5.28 แสดงรูปด้านส่วนห้องบรรยายก่อนเข้าชมนิทรรศการ	91
ภาพที่ 5.29 แสดงทัศนียภาพส่วนฟังบรรยายก่อนชมนิทรรศการ	92
ภาพที่ 5.30 แสดงทัศนียภาพส่วนฟังบรรยายก่อนชมนิทรรศการ	92
ภาพที่ 5.31 แสดงแนวความคิดการจัดแสดงภูมิหลังล้านนา	93
ภาพที่ 5.32 แสดงผังส่วนจัดแสดงภูมิหลังล้านนา	94
ภาพที่ 5.33 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงภูมิหลังล้านนา	94
ภาพที่ 5.34 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงภูมิหลังล้านนา	95
ภาพที่ 5.35 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงภูมิหลังล้านนา	95
ภาพที่ 5.36 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงภูมิหลังล้านนา	96
ภาพที่ 5.37 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงภูมิหลังล้านนา	96
ภาพที่ 5.38 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงภูมิหลังล้านนา	97
ภาพที่ 5.39 แสดงภาพประกอบเนื้อหาเรื่องราวของอาณาจักรล้านนา	97
ภาพที่ 5.40 แสดงผังส่วนจัดแสดงทริภุญไชยอาณาจักรแรกล้านนา	98
ภาพที่ 5.41 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงอาณาจักรล้านนา	98
ภาพที่ 5.42 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงอาณาจักรล้านนา	98
ภาพที่ 5.43 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงอาณาจักรล้านนา	99
ภาพที่ 5.44 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงอาณาจักรล้านนา	99

ภาพที่ 5.45 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงหริภุญไชยอาณาจักรแรกล้านนา	99
ภาพที่ 5.46 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงหริภุญไชยอาณาจักรแรกล้านนา	100
ภาพที่ 5.47 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงหริภุญไชยอาณาจักรแรกล้านนา	100
ภาพที่ 5.48 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงหริภุญไชยอาณาจักรแรกล้านนา	101
ภาพที่ 5.49 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงหริภุญไชยอาณาจักรแรกล้านนา	101
ภาพที่ 5.50 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงหริภุญไชยอาณาจักรแรกล้านนา	102
ภาพที่ 5.51 แสดงภาพประกอบเนื้อหาการกอบกู้เอกราช	102
ภาพที่ 5.52 แสดงผังส่วนจัดแสดง การกอบกู้เอกราช	103
ภาพที่ 5.53 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงกอบกู้เอกราช	103
ภาพที่ 5.54 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงกอบกู้เอกราช	103
ภาพที่ 5.55 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงกอบกู้เอกราช	104
ภาพที่ 5.56 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงกอบกู้เอกราช	104
ภาพที่ 5.57 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงกอบกู้เอกราช	105
ภาพที่ 5.58 แสดงภาพประกอบเนื้อหานครเชียงใหม่ในสมัยสยามประเทศ	105
ภาพที่ 5.59 แสดงผังส่วนจัดแสดงความสัมพันธ์กับสยาม	106
ภาพที่ 5.60 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงความสัมพันธ์กับสยาม	106
ภาพที่ 5.61 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงความสัมพันธ์กับสยาม	106
ภาพที่ 5.62 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงความสัมพันธ์กับสยาม	107
ภาพที่ 5.63 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงความสัมพันธ์กับสยาม	107
ภาพที่ 5.64 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงความสัมพันธ์กับสยาม	108
ภาพที่ 5.65 แสดงภาพประกอบเนื้อหาค้าขายเศรษฐกิจ	109
ภาพที่ 5.66 แสดงผังส่วนจัดแสดงค้าขายและเศรษฐกิจ	109
ภาพที่ 5.67 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงค้าขายและเศรษฐกิจ	109
ภาพที่ 5.68 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงค้าขายและเศรษฐกิจ	110
ภาพที่ 5.69 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงค้าขายและเศรษฐกิจ	110
ภาพที่ 5.70 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงค้าขายและเศรษฐกิจ	110
ภาพที่ 5.71 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงค้าขายและเศรษฐกิจ	111
ภาพที่ 5.72 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงค้าขายและเศรษฐกิจ	111
ภาพที่ 5.73 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงค้าขายและเศรษฐกิจ	112
ภาพที่ 5.74 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงค้าขายและเศรษฐกิจ	112
ภาพที่ 5.75 แสดงภาพประกอบเนื้อหาการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม	113

ภาพที่ 5.76 แสดงผังส่วนการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม	113
ภาพที่ 5.77 แสดงรูปด้านการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม	114
ภาพที่ 5.78 แสดงรูปด้านการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม	114
ภาพที่ 5.79 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม	115
ภาพที่ 5.80 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม	115
ภาพที่ 5.81 แสดงภาพประกอบเนื้อหาวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	116
ภาพที่ 5.82 แสดงผังส่วนวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	116
ภาพที่ 5.83 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	117
ภาพที่ 5.84 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	117
ภาพที่ 5.85 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	118
ภาพที่ 5.86 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	118
ภาพที่ 5.87 แสดงผังส่วนวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	119
ภาพที่ 5.88 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	119
ภาพที่ 5.89 แสดงรูปด้านส่วนจัดแสดงวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	119
ภาพที่ 5.90 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	120
ภาพที่ 5.91 แสดงรูปทัศนียภาพส่วนจัดแสดงวิวัฒนาการศิลปกรรมล้านนาและไทย	120

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved